

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **10 maja 2016 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 25 stron (zadania 1–30).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MWO-R1_1P-162

Zadanie 1. (0–1)

O jednym ze zjawisk społecznych

Większość chorób budzi u zdrowych współczucie, a osoba chora otrzymuje specjalne „przywileje”. Kiedy jednak chorobę uważa się za niezwykle zakaźną albo niehonorową i wstydliwą, może się zdarzyć, że „zdrowe” społeczeństwo odrzuca cierpiące na nią osoby. Tak jest w przypadku chorych na AIDS. Postawy takie i towarzyszące im zachowania nie opierają się zazwyczaj na rzetelnej wiedzy. Rodzą się ze stereotypów i mylnego lub tylko częściowo prawidłowego pojmowania sprawy.

Na podstawie: A. Giddens, *Socjologia*, Warszawa 2010, s. 182.

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

W tekście przedstawiono, w jaki sposób dochodzi do

- A. stygmatyzacji społecznej.
- B. asymilacji społecznej.
- C. akceptacji społecznej.
- D. resocjalizacji.

Zadanie 2. (0–1)

O jednej z metod rozwiązywania konfliktów

Metoda doprowadzenia do ugodowego, satysfakcjonującego obie strony rozwiązania konfliktu na drodze dobrowolnych negocjacji prowadzonych przy udziale trzeciej osoby, neutralnej wobec stron i ich konfliktu, która wspiera przebieg negocjacji, łagodzi powstające napięcia i pomaga – nie narzucając jednak żadnego rozwiązania – w wypracowaniu kompromisu.

Na podstawie: ms.gov.pl

Podaj nazwę metody rozwiązywania konfliktów opisanej w tekście.

.....

Zadanie 3. (0–2)

O procesach demograficznych w Europie

Zmiany procesu reprodukcji, jakich doświadcza Polska po 1989 roku, wpisują się w przemiany demograficzne obserwowane w Europie od lat sześćdziesiątych [XX wieku]. Doprowadziły [one] do ustalenia się nowego porządku demograficznego na kontynencie nazwanego przez Dirka van de Kaa „nową demografią Europy”. [...] Europa jest kontynentem najbardziej zaawansowanym w wydłużaniu życia ludzkiego, ale jednocześnie w wielu krajach [...] [dzietność] spadła do bardzo niskiego lub niskiego poziomu. [...]

W 2012 roku aż 14 spośród 27 krajów Unii miało wartość TFR [przekrojowy współczynnik dzietności ogólnej] nieprzekraczającą 1,5 [dziecka na kobietę w wieku rozrodczym], a w 6 krajach wartość tego miernika pozostawała poniżej 1,35 (Grecja, Hiszpania, Polska, Portugalia, Słowacja i Węgry).

Niska dzietność w Polsce w kontekście percepcji Polaków. Diagnoza społeczna 2013. Raport tematyczny,
red. I.E. Kotowska, Warszawa 2014, s. 32–33.

3.1. Podaj cechy zjawiska, którego nazwę podkreślono w tekście.

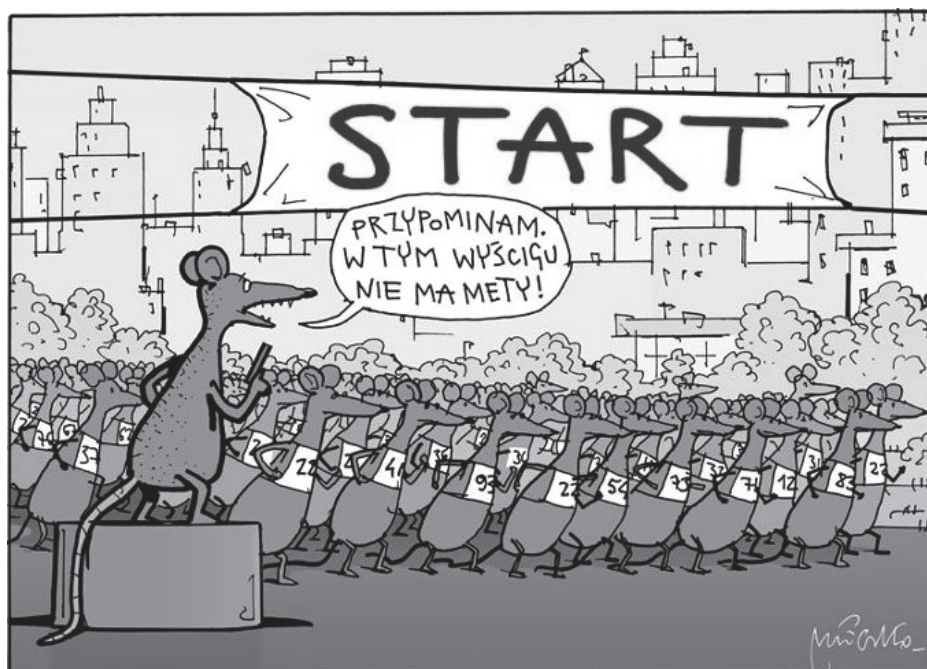
- .....
- .....

3.2. Podaj przykłady działań władz Rzeczypospolitej Polskiej podjętych w XXI wieku w celu zwiększenia wartości współczynnika, którego dotyczy drugi akapit tekstu.

- .....
- .....

Zadanie 4. (0–1)

Rysunek satyryczny

sklep.mleczko.pl

Wyjaśnij, na czym polega zjawisko społeczne zilustrowane na rysunku satyrycznym.

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.	3.1.	3.2.	4.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 5. (0–1)

O rodzaju kultury

Kultura ta jest chyba najbardziej rynkową gałęzią kultury w ogóle. Utrzymuje się samodzielnie (nie potrzebuje dotacji) i przynosi zyski. Dawniej, jeśli chciało się zobaczyć, dajmy na to, dzieło Alfonsa Muchy, trzeba było pojechać do Pragi, dziś można na nie spoglądać przy porannej herbacie – patrzy na nas w zminiaturyzowanej formie z kubka. Bo to kolejna cecha przemysłu tej kultury – dopasowanie pod względem formy do szerokiego odbiorcy.

Na podstawie: www.kongreskultury.pl

Podaj nazwę rodzaju kultury opisanego w tekście.

.....

Zadanie 6. (0–1)

Tabela. Źródła wiedzy o powstaniu warszawskim

Skąd przede wszystkim ma Pan(i) wiadomości o powstaniu warszawskim?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	1994	2009	2014
	w procentach		
Ze szkoły.	71	83	81
Z filmów.	82	74	80
Z gazet, radia, telewizji.	80	78	78
Z książek.	67	64	68
Z opowiadań osób, które interesują się powstaniem i dużo o nim wiedzą.	35	30	43
Z imprez rocznicowych.	-	27	33
Z internetu.	-	18	31
Z opowiadań osób, które były świadkami powstania.	35	24	30
Z Muzeum Powstania Warszawskiego.	-	10	19
Z własnego doświadczenia.	9	4	4
Z innych źródeł.	4	3	14

Powstanie warszawskie w ocenie społecznej, Komunikat z badań CBOS BS/110/2014.

Na podstawie danych z tabeli oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	W roku 2014 – w porównaniu do 2009 – Muzeum Powstania Warszawskiego wskazywało jako źródło własnej wiedzy o tym powstaniu 9% osób więcej.	P	F
2.	Prezentowane wyniki nie negują tego, że internet staje się coraz powszechniejszym źródłem informacji.	P	F
3.	W okresie badań odsetek deklarujących, że źródłem własnej wiedzy o powstaniu warszawskim są książki i filmy, systematycznie spadał.	P	F

Zadanie 7. (0–3)

Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce

Opis A. Mniejszość, do której przynależność – podczas przeprowadzonego w 2011 r. *Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań* – zadeklarowało 43 880 obywateli polskich. Tradycyjnie zamieszkiwała na południowo-wschodnich terenach województwa podlaskiego. Na terenie 9 gmin tego województwa przedstawiciele mniejszości stanowią obecnie ponad 20% mieszkańców, w tym w 4 – ponad 50%.

Opis B. Mniejszość, do której przynależność – podczas przeprowadzonego w 2011 r. *Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań* – zadeklarowało 7 353 obywateli polskich. Mieszka w rozproszeniu, przede wszystkim w dużych miastach. Napływała do Polski ze względu na stosunkowo najlepsze (na tle nieustannych pogromów w Europie Zachodniej) warunki bezpiecznego życia i rozwoju własnej kultury oraz gwarantowaną przywilejami królewskimi autonomię gmin wyznaniowych. Stanowiła w okresie II RP około 10% ludności, a drastyczny spadek jej liczebności miał miejsce w okresie II wojny światowej.

Opis C. Mniejszość, do której przynależność – podczas przeprowadzonego w 2011 r. *Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań* – zadeklarowało 16 725 obywateli polskich. Większość jej przedstawicieli prowadziła niegdyś wędrowny tryb życia. Mieszkają w rozproszeniu, głównie w miastach. Jest to konsekwencją przymusowej polityki osiedleńczej prowadzonej przez władze PRL.

Na podstawie: www.mniejszosci.narodowe.mac.gov.pl

7.1. Uzupełnij tabelę – do każdego opisu dopisz nazwę właściwej mniejszości oraz oznacz znakiem „X” jej rodzaj.

	Nazwa mniejszości	Rodzaj mniejszości	
		etniczna	narodowa
Opis A.			
Opis B.			
Opis C.			

7.2. Rozstrzygnij, która z opisanych mniejszości spełnia warunki, aby używać własnego języka ojczystego jako pomocniczego przed organami gminy. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do uregulowań prawnych.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

.....
.....
.....

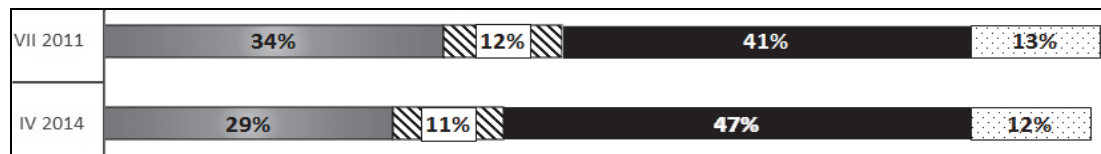
Wypełnia egzaminator	Nr zadania	5.	6.	7.1.	7.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	2	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 8. (0–1)

Wykres. Czy widzi Pan(i) zagrożenie nadużyć, czy nawet fałszerstw wyborczych w przypadku:

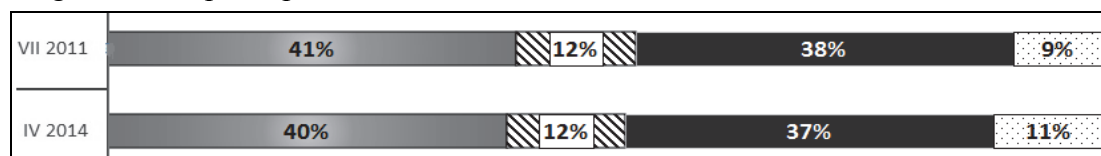
- głosowania elektronicznego (przez internet)?

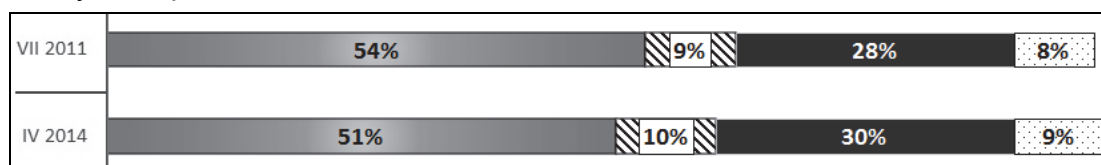
- głosowania korespondencyjnego?

- głosowania przez pełnomocnika?

- głosowania w domu, gdy członkowie komisji wyborczej przychodzą z przenośną urną wyborczą?

w praktyce nie ma takiego zagrożenia
  opinia ambiwalentna
  takie zagrożenie jest bardzo realne
  trudno powiedzieć

Na podstawie: *Polacy o proponowanych zmianach w prawie wyborczym*, Komunikat z badań CBOS BS/65/2014.

Na podstawie danych z wykresu oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	W roku 2014 – w porównaniu do 2011 – wzrósł o 2% odsetek respondentów uważających, że głosowanie korespondencyjne może stwarzać realne zagrożenia fałszerstwami wyborczymi.	P	F
2.	W roku 2011 więcej respondentów niż w 2014 uważało, że głosowanie w domu jest bezpieczne.	P	F
3.	W roku 2014 – w porównaniu do 2011 – wzrósł odsetek respondentów niezdecydowanych w kwestii bezpieczeństwa głosowania elektronicznego.	P	F

Zadanie 9. (0–1)

O powstaniu państwa według jednej z ideologii

Państwo jest produktem i przejawem nieprzejednanego charakteru przeciwieństw klasowych. Państwo powstaje tam, wtedy i o tyle, gdzie, kiedy i o ile przeciwieństwa klasowe z przyczyn obiektywnych nie dają się pogodzić. I odwrotnie – istnienie państwa jest dowodem, że przeciwieństwa klasowe są nie do pogodzenia.

H. Olszewski, M. Zmierzak, *Historia doktryn politycznych i prawnych*, Poznań 1994, s. 222.

Podaj nazwę ideologii, której dotyczy tekst.

Zadanie 10. (0–2)

O jednej z metod podziału mandatów

W metodzie Sainte-Laguë proporcjonalnego podziału mandatów dokonuje się, dzieląc liczbę głosów przypadających każdemu komitetowi przez kolejne liczby nieparzyste, a następnie, z tak obliczonych ilorazów dla wszystkich komitetów, wybieranych jest tyle największych, ile jest mandatów do obsadzenia w danym okręgu.

Na podstawie: *Koncepcje systemów wyborczych*, www.senat.gov.pl

Wyniki głosowania (sytuacja fikcyjna)

Na obszarze państwa wybieranych jest 9 eurodeputowanych. Administracyjnie obszar jest podzielony na 9 jednostek oznaczonych cyframi I–IX. W każdej z nich partie A., B. i C. otrzymały łącznie 10 000 głosów.

Tabela 1. Wyniki głosowania w każdym z 9 okręgów wyborczych

Partia	Jednostka terytorialna								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	liczba głosów (w tys.)								
A.	5	3	8	3	7	1	4	0	2
B.	3	3	1	3	2	2	1	7	5
C.	2	4	1	4	1	7	5	3	3

Tabela 2. Wyniki głosowania w skali kraju i kolejne ilorazy dla metody Sainte-Laguë (w tys.)

Partia	:1	:3	:5	:7	:9
A.	33	11	6,6	4,7	3,7
B.	27	9	5,4	3,9	3
C.	30	10	6	4,3	3,3

10.1. Podaj, ile mandatów uzyskała każda z partii, jeśli został zastosowany system względnej większości, a każda jednostka administracyjna stanowi jednomandatowy okręg wyborczy.

partia A. – .....

partia B. – .....

partia C. – .....

10.2. Podaj, ile mandatów uzyskała każda z partii, jeśli została zastosowana metoda Sainte-Laguë, a obszar państwa stanowi jeden okręg.

partia A. – .....

partia B. – .....

partia C. – .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	8.	9.	10.1.	10.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 11. (0–2)

O różnych formach aktywności obywatelskiej

Opis A. Kilkaset osób uczestniczyło w manifestacji przed komisariatem policji.

Opis B. *To ludzie, a nie metry, produkują śmieci!* – takie hasło wznosili uczestnicy pikiet, którzy nie zgadzają się z metodami rozliczeń opłat za usuwanie odpadów.

Opis C. Do Sejmu RP został wniesiony obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt.

Na podstawie: niezalezna.pl; gdynia.naszemiasto.pl; www.sejm.gov.pl

11.1. Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Działania przedstawione w opisach A. i B. są możliwe dzięki istnieniu w państwie

- A. wolności osobistej.
- B. wolności sumienia.
- C. wolności zgromadzeń.
- D. wolności zrzeszania się.

11.2. Podaj nazwę formy demokracji bezpośredniej przedstawionej w opisie C.

.....

Zadanie 12. (0–2)

Fragment mapy politycznej Afryki, Europy i Azji

Na podstawie: www.geografia24.eu

O wydarzeniach arabskiej wiosny w 2011 roku

Opis A. W wyniku wystąpień społecznych uciekł z kraju prezydent Zajn al-Abidin Ibn Ali (Ben Ali). Odbyły się demokratyczne wybory do Zgromadzenia Konstytucyjnego, które wygrała muzułmańska Partia Odrodzenia (*Hizb an-Nahda*). Głową państwa został działacz na rzecz praw człowieka Al-Munsif al-Marzuki (Marzouki).

Opis B. W wyniku wystąpień społecznych, których zasadność poparł król Muhammad VI, podjęto kroki w kierunku demokratyzacji systemu politycznego. W referendum przyjęto konstytucję ograniczającą rolę monarchy.

Uzupełnij tabelę – do każdego opisu efektów arabskiej wiosny w państwie dopisz nazwę tego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Nazwa państwa	Numer na mapie
Opis A.		
Opis B.		

Zadanie 13. (0–2)

Polskie konstytucje

Fragment A. W imię Boga Wszechmogącego! My, Naród Polski, dziękując Opatrzności za wyzwolenie nas z półtorawiekowej niewoli, wspominając z wdzięcznością męstwo i wytrwałość ofiarnej walki pokoleń, które najlepsze wysiłki swoje sprawie niepodległości bez przerwy poświęcały, [...] tę oto Ustawę Konstytucyjną na Sejmie Ustawodawczym Rzeczypospolitej Polskiej uchwalamy i stanowimy.

Fragment B. W imię Boga w Trójcy Świętej Jedyne. Stanisław August z Bożej Łaski i Woli Narodu Król Polski, Wielki Książę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflancki, Smoleński, Siewierski i Czernichowski, wraz ze Stanami Skonfederowanymi w liczbie podwójnej Naród Polski reprezentującymi.

Fragment C. W trosce o byt i przyszłość naszej Ojczyzny, odzyskawszy [...] możliwość suwerennego i demokratycznego stanowienia o Jej losie, my, Naród Polski – wszyscy obywatele Rzeczypospolitej [...].

Fragment D. Polska Rzeczpospolita Ludowa jest republiką ludu pracującego. Polska Rzeczpospolita Ludowa nawiązuje do najszczytniejszych postępowych tradycji Narodu Polskiego i urzeczywistnia idee wyzwolenie polskich mas pracujących.

www.isap.sejm.gov.pl; www.infor.pl

13.1. Uporządkuj chronologicznie fragmenty polskich konstytucji – wpisz do grafu właściwe litery, którymi oznaczono te fragmenty.

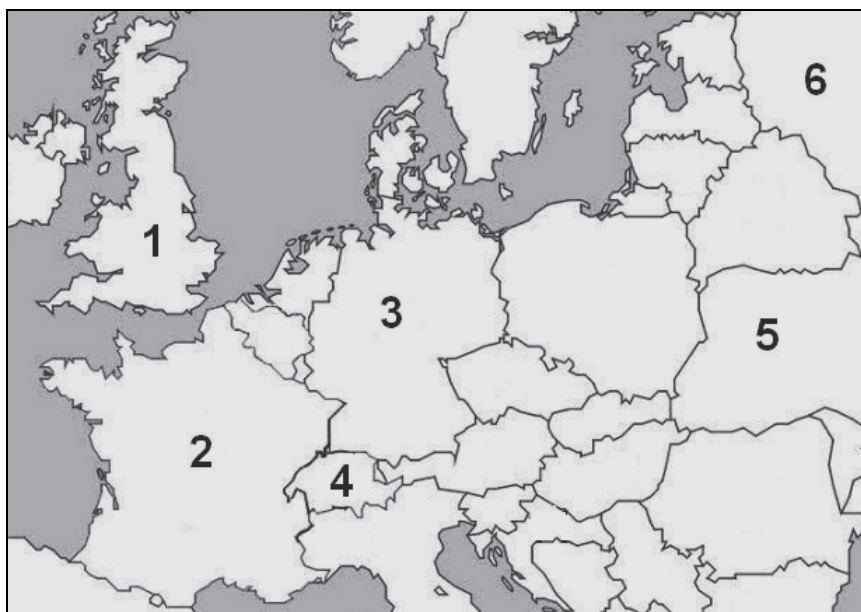
13.2. Podaj nazwę stosowaną wobec części konstytucji, których fragmenty podano powyżej.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.1.	11.2.	12.	13.1.	13.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	2	1	1
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 14. (0–2)

Fragment mapy politycznej Europy

Na podstawie: www.worldatlas.com

O ustroju terytorialno-prawnym i głowie państwa w Europie

Opis A. To federalne państwo jest republiką, w której głową państwa jest prezydent wybierany w wyborach powszechnych.

Opis B. To federalne państwo jest republiką, w której głową państwa jest prezydent wybierany przez specjalne kolegium elektorskie składające się także z parlamentarzystów.

Opis C. To federalne państwo jest republiką, w której głowa państwa ma charakter kolegialny, a naczelnym organem władzy jest parlament.

Uzupełnij tabelę – do każdego opisu dopisz nazwę właściwego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Nazwa państwa	Numer na mapie
Opis A.		
Opis B.		
Opis C.		

Zadanie 15. (0–2)

O władzy wykonawczej w jednym z państw europejskich

Rząd [...] jest organem władzy wykonawczej powoływanym przez prezydenta, odpowiedzialnym przed parlamentem. Kolegialnym organem rządu uprawnionym [...] do rozpatrywania najważniejszych spraw znajdujących się w gestii rządu jest Rada Ministrów [...]. Posiedzeniom Rady [Ministrów] przewodniczy prezydent [...]. Stosunkowo rzadko zwoływane są przez premiera posiedzenia tzw. rady gabinetowej (członków Rady Ministrów

obradujących pod nieobecność prezydenta), organu pozakonstytucyjnego, „rozważającego” wstępnie sprawy, które mają być przedłożone Radzie [Ministrów].

E. Gdulewicz, *System konstytucyjny* [...], Warszawa 2000, s. 55–60.

15.1. Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

System organów państwowych opisany w tekście funkcjonuje w

- A. Republice Federalnej Niemiec.
- B. Konfederacji Szwajcarskiej.
- C. Republice Francuskiej.
- D. Federacji Rosyjskiej.

15.2. Wskaż różnicę między radą gabinetową opisaną w tekście a Radą Gabinetową w Rzeczypospolitej Polskiej.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–3)

O jednej z kompetencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 159.1. Sejm może wyrazić ministrowi wotum nieufności. Wniosek o wyrażenie wotum nieufności może być zgłoszony przez co najmniej 69 posłów. [...]

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 z późn. zm. (stan prawny na 25 lutego 2016 r.).

16.1. Podaj nazwę funkcji Sejmu RP realizowanej poprzez korzystanie z uprawnienia wynikającego z zamieszczonego przepisu prawnego.

.....

16.2. Uzupełnij tekst – wpisz właściwe: nazwę rodzaju odpowiedzialności (A.), nazwę organu władzy (B.) i liczbę (C.)

Zamieszczony przepis prawny dotyczy indywidualnej odpowiedzialności (A.) ..... członków Rady Ministrów. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* przewiduje także odpowiedzialność solidarną tego organu, ale właściwy wniosek musi wskazywać imiennie kandydata na (B.) .....
By wnioski takie zakończyły się powodzeniem, powinno głosować za ich przyjęciem minimum (C.) ..... posłów.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	14.	15.1.	15.2.	16.1.	16.2.
	Maks. liczba punktów	2	1	1	1	2
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 17. (0–2)

Kompetencje organów władzy Rzeczypospolitej Polskiej w polityce zagranicznej i bezpieczeństwa

Opis A. Ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe.

Opis B. Decyduje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej o stanie wojny i o zawarciu pokoju.

Opis C. Zapewnia bezpieczeństwo zewnętrzne państwa.

Opis D. Sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi.

Opis E. Mianuje i odwołuje pełnomocnych przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej w innych państwach i przy organizacjach międzynarodowych.

Na podstawie: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 z późn. zm.
(stan prawny na 25 lutego 2016 r.).

Uzupełnij tabelę – do każdej nazwy organu władzy w Rzeczypospolitej Polskiej przyporządkuj po dwie litery, którymi oznaczono jego kompetencje.

	Nazwa organu	Litery opisu kompetencji	
1.	Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej		
2.	Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej		

Zadanie 18. (0–2)

O terenowych organach władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej

Opis A. Jest organem stanowiącym i kontrolnym gminy. Członkowie tego organu wybierani są w powszechnych wyborach bezpośrednich.

Opis B. Jego pracami kieruje starosta. Jest wybierany przez organ stanowiący powiatu.

Opis C. W celu realizacji powierzonych mu zadań wydaje zarządzenia. Może wydawać polecenia obowiązujące wszystkie organy administracji rządowej działające w województwie.

Na podstawie: Ustawa [...], Dz.U. [...], nr 16, poz. 95 z późn. zm.; Ustawa [...], Dz.U. [...], nr 91, poz. 578 z późn. zm.; Ustawa [...], Dz.U. [...], nr 31, poz. 206 z późn. zm. (stan prawny na 25 lutego 2016 r.).

Do każdego opisu dopisz nazwę właściwego terenowego organu władzy w Rzeczypospolitej Polskiej.

Opis A. – .....

Opis B. – .....

Opis C. – .....

Zadanie 19. (0–2)

Przepisy prawne z kodeksów obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej

Przepis A. Przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw.

Przepis B. Odpowiada za sprawstwo nie tylko ten, kto wykonuje czyn zabroniony sam albo wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, ale także ten, kto kieruje wykonaniem czynu

zabronionego przez inną osobę lub wykorzystując uzależnienie innej osoby od siebie, poleca jej wykonanie takiego czynu.

Przepis C. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków [...].

Ustawa [...], Dz.U. [...], nr 30, poz. 168 z późn. zm.; Ustawa [...], Dz.U. [...], nr 88, poz. 553 z późn. zm.;
Ustawa [...], Dz.U. [...], nr 16, poz. 93 z późn. zm. (stan prawny na 25 lutego 2016 r.).

Do każdego przepisu prawnego dopisz nazwę kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej, w którym został on zamieszczony.

Przepis A. – .....

Przepis B. – .....

Przepis C. – .....

Zadanie 20. (0–2)

Fragment pisma procesowego

Kłodzko, 11 stycznia 2008 r.	
Do Sądu Okręgowego Wydział II Cywilny Odwoławczy w Świdnicy za pośrednictwem A. (nazwa instytucji) I Wydział Cywilny w Kłodzku	
B. (nazwa strony):	Wilhelm Abacki, zam. w Kłodzku, ul. Stara 28 m. 3
Pozwany:	Olgierd i Małgorzata Babaccy, zam. w Szczytnej, ul. Wyzwolenia 281A
Sygn. akt. I C 354/07	
Wartość przedmiotu zaskarżenia: 13 000,00 zł (trzyście tysięcy złotych 00/100)	
C. (nazwa pisma) POZWANYCH	

Na podstawie: www.obronapraw.pl

Uzupełnij fragment pisma procesowego – wpisz właściwe nazwy.

Nazwa A. – .....

Nazwa B. – .....

Nazwa C. – .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	17.	18.	19.	20.
	Maks. liczba punktów	2	2	2	2
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 21. (0–1)

Fragment aktu prawnego chroniącego prawa człowieka

Trybunał może przyjmować skargi każdej osoby, organizacji pozarządowej lub grupy jednostek, która uważa, że stała się ofiarą naruszenia przez jedną z Wysokich Układających się Stron praw zawartych w niniejszej konwencji lub jej protokołach. [...]

www.bip.ms.gov.pl (z tekstu uwzględniającego zmiany wprowadzone Protokołem nr 14).

Zaznacz nazwę instytucji, której dotyczy podany przepis prawny.

- A. Międzynarodowy Trybunał Karny
- B. Europejski Trybunał Praw Człowieka
- C. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
- D. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości

Zadanie 22. (0–1)

Z raportu rocznego Amnesty International z 2013 r.

Setki osób, indywidualnie i w grupach, skazywano na wiele lat więzienia lub wysyłano ich do obozów reedukacji przez pracę [...], aby [...] ograniczać ich wolność słowa i wyznania. [...] Władze dalej prowadziły kampanię „mocnego uderzenia”, skazując za czyny, które określano jako przejaw „nielegalnych religijnych i separatystycznych działań” [...] 9 Ujgurów zostało skazanych na wyroki od 6 do 15 lat więzienia za rzekome uczestnictwo w „nielegalnych działaniach religijnych”.

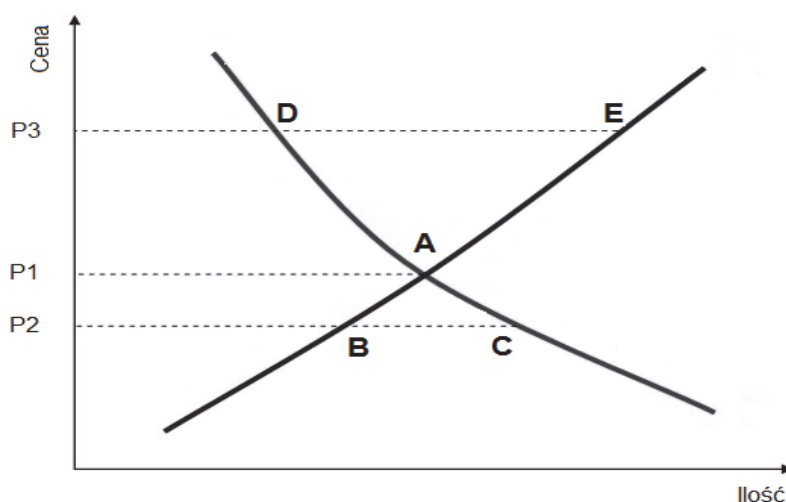
amnesty.org.pl

Zaznacz nazwę państwa, w którym doszło do wydarzeń opisanych w tekście.

- A. Kuba
- B. Białoruś
- C. Chiny
- D. Libia

Zadanie 23. (0–2)

Wykres. Mechanizm równowagi rynkowej – przypadek dóbr typowych

Na podstawie: www.nbportal.pl

23.1. Podaj nazwę krzywej, na której umieszczono punkty A, C i D.

23.2. Odnosząc się do danych na wykresie, wyjaśnij działanie ceny jako regulatora rynku.

Zadanie 24. (0–1)

Tabela. Struktura dochodów budżetu państwa w Rzeczypospolitej Polskiej w 2012 r.

Kategoria dochodu	VAT	Akcyza	PIT	CIT	Wyplata z zysku NBP	Dywidendy i wypłaty z zysku	Pozostałe
Udział w dochodach budżetu państwa (w %)	41,7	21	13,8	8,7	2,9	2,9	9

Na podstawie: www.nik.gov.pl

Na podstawie danych z tabeli uzupełnij tekst – wpisz właściwe dane procentowe.

W 2012 roku wpływy państwa z tytułu podatku od towarów i usług, zwanego też podatkiem od wartości dodanej, wyniosły (A.) .....% dochodów budżetowych, a wpływy z tytułu podatków dochodowych stanowiły (B.) .....% tych dochodów.

Zadanie 25. (0–1)

Z rezolucji organu ONZ nr 1973 z 2011 r.

[...] *Działając* na mocy rozdziału VII Karty Narodów Zjednoczonych,

1. *Domaga się* natychmiastowego zaprzestania ognia i wszelkiej przemocy oraz ataków i znęcania się nad ludnością cywilną [...].

www.bbn.gov.pl

Uzupełnij tekst – wpisz właściwe nazwy organu ONZ (A.) oraz państwa (B.).

Organem ONZ, który wydał powyższą rezolucję, jest (A.) .....

..... . Członkami stałymi tego organu są Stany Zjednoczone Ameryki,

Wielka Brytania, Rosja, Francja i (B.) .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	21.	22.	23.1.	23.2.	24.	25.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów						

Zadanie 26. (0–1)

O powstaniu organizacji międzynarodowej na obszarze poradzieckim

W 1991 roku prezydent ZSRR Michaił Gorbaczow dążył do reintegracji państwa związkowego. W grudniu tego roku za sprawą przywódców trzech republik związkowych – Rosji, Białorusi i Ukrainy – doszło w białowieskich Wiskulach do innego rozwiązania. Potwierdzono je następnie w Kazachstanie, gdzie podpisano *Deklarację Ałmatyńską*. Na gruzach ZSRR powstała nowa organizacja międzynarodowa.

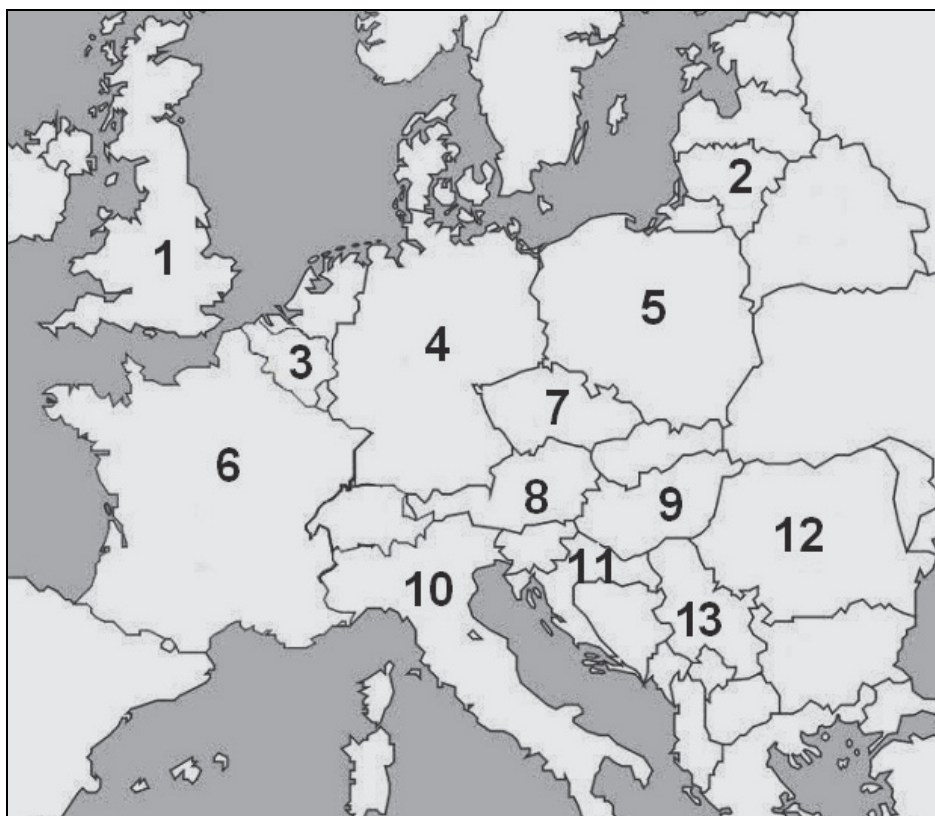
Na podstawie: *Spółeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Warszawa 2007, s. 595.

Podaj pełną nazwę organizacji międzynarodowej, której genezę opisano w tekście.

.....

Zadanie 27. (0–3)

Fragment mapy politycznej Europy i Azji

Na podstawie: www.worldatlas.com

27.1. Na podstawie mapy oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Państwa, które podpisały traktat powołujący do życia EWWiS, oznaczono na mapie numerami 3, 6, 10.	P	F
2.	Państwa, które podpisały traktat powołujący do życia EWG, oznaczono na mapie numerami 1, 4, 8.	P	F
3.	Państwa, które przystąpiły do UE w 2004 roku, oznaczono na mapie numerami 2, 5, 7.	P	F

27.2. Uzupełnij tabelę – do każdej informacji dopisz nazwę właściwego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Informacja	Nazwa państwa	Numer na mapie
A.	Państwo to weszło do strefy euro w 2015 roku.		
B.	Państwo to stało się członkiem Unii Europejskiej w 2013 roku.		
C.	Państwo to nie jest członkiem Unii Europejskiej.		

Zadanie 28. (0–2)

Szef parlamentu Turcji o UE: *Bruksela potrzebuje Ankary*

– *Turcja chce w tej chwili wchodzić do Unii Europejskiej?* [...]

– Tak, natomiast problemem jest stanowisko niektórych wiodących państw członkowskich. Są kraje, jak Francja czy Południowy Cypr [...], które cały czas to uniemożliwiają i stawiają różne przeszkody na naszej drodze do Unii Europejskiej. [...] Rok 2014 został w Turcji ogłoszony rokiem Unii Europejskiej, zostało powołane odrębne ministerstwo ds. Unii Europejskiej, więc to najlepiej odzwierciedla, że nasze aspiracje są cały czas aktualne. Unia Europejska też nie powinna lekceważyć znaczenia, jakie będzie miało przyjęcie Turcji w jej szeregach. [...] Jesteśmy dużym i silnym narodem, dobrze wykształconym, młodym społeczeństwem. Mimo że jesteśmy krajem muzułmańskim, opieramy się na wartościach demokratycznych. Wejście Turcji do Unii Europejskiej mogłoby także trochę zmienić jej charakter z bloku polityczno-gospodarczego na globalną potęgę także strategiczną [...].

www.gazetaprawna.pl

28.1. Odnosząc się do faktografii, wyjaśnij, dlaczego polityk turecki użył wobec Republiki Cypryjskiej sformułowania podkreślonego w tekście.

.....

.....

.....

.....

28.2. Wypisz z tekstu korzyści, jakie – zdaniem polityka tureckiego – uzyska Unia Europejska po akcesji Turcji.

Korzyść o charakterze społeczno-ekonomicznym – .....

.....

.....

Korzyść o charakterze politycznym – .....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	26.	27.1.	27.2.	28.1.	28.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	2	1	1
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 29. (0–1)

O jednym z funduszy UE

[W]spiera finansowo realizację przedsięwzięć w dziedzinach ochrony środowiska oraz sieci transeuropejskich. Od 2007 r. z funduszu można także wspierać przedsięwzięcia związane ze zrównoważonym rozwojem [...]. Od 2014 r. [...] wspierane są (do dyspozycji jest [dodatkowa] kwota w wysokości 10 mld EUR) projekty w dziedzinie infrastruktury transportowej [...] [P]rzeznaczony jest dla państw członkowskich, których dochód narodowy brutto (DNB) na mieszkańca nie przekracza 90% średniej unijnej. W obecnym okresie programowania przypadającym na lata 2014–2020 korzysta [z niego] 15 państw członkowskich: [przyjęte w XXI wieku oraz Grecja i Portugalia. Przeznaczono na niego w tym okresie blisko 63,4 mld EUR, z czego dla Polski – 23,2 mld EUR].

www.europarl.europa.eu

Zaznacz nazwę funduszu opisanego w tekście.

- A. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- B. Europejski Fundusz Społeczny
- C. Europejski Fundusz Rybacki
- D. Fundusz Spójności

Zadanie 30. (0–12)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Scharakteryzuj dualizm władzy wykonawczej w europejskich systemach politycznych.

Temat 2.

Scharakteryzuj źródła prawa i ich hierarchię w Rzeczypospolitej Polskiej.

Temat 3.

Stosunki międzynarodowe w Europie w XXI wieku – stabilność czy zmiana? Rozważ powyższy problem, odwołując się do materiałów źródłowych.

Materiały źródłowe

A. Orędzie Prezydenta Federacji Rosyjskiej przed Zgromadzeniem Federalnym w 2008 roku [fragment]

Reakcja na wydarzenia z 8 sierpnia i na uznanie przez Rosję niepodległości Osetii Południowej i Abchazji po raz kolejny pokazały, że żyjemy w świecie podwójnych standardów. Działaliśmy w sposób odpowiedzialny, w celu przywrócenia międzynarodowego prawa i sprawiedliwości, zdając sobie sprawę, że wszelkie wahania lub próby odłożenia decyzji spowodowałyby jeszcze bardziej poważną katastrofę humanitarną. Na tym tle wyjątkowo stronniczo wygląda postawa naszych partnerów, jeszcze niedawno wkładających maksimum sił, aby – obchodząc prawo międzynarodowe – osiągnąć rozdzielenie Kosowa od Serbii i uznać ten samowolny region za podmiot prawa międzynarodowego, a teraz – jak gdyby nic się nie stało – krytykujących Rosję.

Na podstawie: K. Psujek, *Odbudowa znaczenia Rosji na arenie międzynarodowej w dyskursie Władimira Putina i Dmitrija Miedwiediewa*, „Społeczeństwo i Polityka” 2015, nr 1 (42), s. 48.

B. O redefiniowaniu bezpieczeństwa w Europie

Niepewność i utrata zaufania rządzonych do rządzących sprawiły, że w wielu krajach Europy narasta nostalgia za renacjonalizacją bezpieczeństwa, powrotem do narodowych nisz. Do głosu i do władzy doszło pokolenie, dla którego doświadczenia II wojny światowej i powojennego rozwoju są odległą historią [...]. Decyzje USA o stopniowej redukcji wojsk w Europie, zmniejszeniu wydatków na armię i większym zaangażowaniu w regionie Pacyfiku wymagają zapewnienia Europie bezpieczeństwa w nowych warunkach. Zadania nie ułatwiają kryzys fiskalny i radykalna redukcja wydatków wojskowych przez Francję i Wielką Brytanię.

A.D. Rotfeld, *Pomimo rakiet i bomb*, „Gazeta Wyborcza”, Magazyn, 4–5.02.2012.

C. Rozmowa z Andriejem Illarionowem, byłym doradcą prezydenta Putina

Władimir Putin wytrwale i konsekwentnie realizuje plan odbudowy tzw. Rosyjskiego Świata [...]. Krok po kroku realizuje strategię stosowaną wcześniej przez Rosję [...]. To tzw. wojna hybrydowa [...].

Polska też jest na celowniku Kremla, „Do Rzeczy” 2014, nr 35 (83), s. 69.

WYPRAWOWANIE
na temat numer ...

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school handwriting practice paper. The lines are evenly spaced and run across the entire width of the page. There are no margins, text, or other markings present.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	29.	30.
	Maks. liczba punktów	1	12
	Uzyskana liczba punktów		

Blank page with horizontal dotted lines for writing.

Blank page with horizontal dotted lines for writing.

Blank area with horizontal dotted lines for writing.

Blank page with horizontal dotted lines for writing.

Blank page with horizontal dotted lines for writing.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

Arkusze do pobrania: [Arkuszmaturalny.pl](https://arkuszmaturalny.pl)

Książki do matury: sklep.maturalny.pl

